

จากนิทานพื้นบ้านในจังหวัดเลยสู่ภาพยนตร์เชิงสร้างสรรค์

Folk Tales in Loei Province toward Creative Films

ภัทรธิดา ผลงาม*

Patthira Phon-ngam

ฐานชน จันทรเรือง

Tanachon Chandruang

มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย

Loei Rajabhat University

*dr.patthira@hotmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาภาพยนตร์เชิงสร้างสรรค์จากนิทานพื้นบ้านในจังหวัดเลย โดยกระบวนการมีส่วนร่วมของภาคีที่เกี่ยวข้องเป็นการวิจัยและพัฒนา โดยใช้การวิจัยเชิงคุณภาพคือ การสัมภาษณ์เชิงลึก การสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) เทคนิคการประชุมเพื่อระดมความคิด และการสังเกตแบบมีส่วนร่วม กลุ่มเป้าหมายประกอบด้วยผู้นำชุมชน เจ้าอาวาส ชาวบ้านอาวุโส ประชาชนชาวบ้านแก่งปลาปาก ผู้ประกอบการร้านค้าในชุมชน รวมทั้งภาคีที่เกี่ยวข้อง ผลการวิจัยพบว่า ในจังหวัดเลยมีนิทานพื้นบ้านทั้งหมด 9 เรื่อง และนำมาใช้ประโยชน์โดยการนำไปเล่าสู่กันฟังเพื่อพัฒนาเยาวชน ผลจากการพัฒนาภาพยนตร์สร้างสรรค์จากนิทานพื้นบ้านนี้ได้ภาพยนตร์สั้นเรื่องผีหมื่นอุ้ยบ๊วย โดยใช้กระบวนการมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายในชุมชน

คำสำคัญ : นิทานพื้นบ้าน ภาพยนตร์เชิงสร้างสรรค์

Abstract

This research aimed to develop a creative film from the folklores in Bann Kheangplapok with the collaboration from relevant parties. Research and development were applied. Qualitative data were collected by in-depth interviews, group dialogues, and discussions with the target groups including the community leaders, senior villagers, entrepreneurs, school directors, and parents from the Bann Kheangplapok school and relevant parties. The results of the study found that Bann Kheangplapok has 9 folklores in terms of utilization. It is used to telling the story for youth development and community development, creative film development by the production of films called “Phi Mun Uoi Pui” (Mun Uoi Pui ghost). The production process was created from the community engagement of Kheang Pla Pok, nearby villages, and relevant parties.

Keywords : folk tales, creative films

บทนำ

ภาพยนตร์สั้นในปัจจุบันกำลังได้รับความนิยมเพิ่มขึ้น เพราะเป็นสื่อที่แปลกใหม่ซึ่งจะเห็นได้ว่า ภาพยนตร์สั้นในปัจจุบันเริ่มเป็นที่รู้จักอย่างแพร่หลายมากขึ้น ภาพยนตร์สั้นเป็นสื่อที่ให้ความบันเทิงใช้ระยะเวลาในการรับชม ไม่ยาวจนเกินไป เกิดเป็นแรงบันดาลใจสร้างสรรค์สิ่งที่ดี เป็นการ ถ่ายทอดศิลปวัฒนธรรม ประเพณีท้องถิ่น เป็นสิ่งสะท้อนเรื่องราวทางสังคม การเมือง เหตุการณ์ปัจจุบันให้ข้อคิดสอนใจในการรับชม และยังสามารถนำมาปรับใช้ในชีวิตประจำวันได้ เนื้อหาหลักของการสร้างภาพยนตร์จะเน้นให้คุณค่าทางด้านความบันเทิงเป็นหลักซึ่งอาจจะมีการเล่นเรื่องเชิงข้อเท็จจริงและจินตนาการปนกันอยู่บ้าง เพื่อกระตุ้นให้ผู้ชมเกิดความตื่นตัวทั้งดนตรี เสียงเพลง ความสนุกสนาน ความตลกขบขันและเทคนิคการสร้าง เพื่อมุ่งเน้นความน่าสนใจในการตอบสนองต่อความต้องการของผู้ชม โดยมีจุดประสงค์ให้เกิดแรงกระตุ้นหรือแรงบันดาลใจเพื่อให้เกิดความสามัคคี สร้างสรรค์สังคมให้ดีขึ้นช่วยให้ผู้ชมเข้าใจสังคมได้ดียิ่งขึ้น สามารถโน้มน้าวผู้ชมให้เกิดความรู้สึกล้อเลียนตามกับเนื้อหาของภาพยนตร์สั้นเรื่องนั้นๆ (Dara Ratchaniwat, 2005)

จากนโยบายของกรมส่งเสริมวัฒนธรรมได้ส่งเสริมการสร้างภาพยนตร์ตามนโยบายของนายกรัฐมนตรีเพื่อสร้างภาพลักษณ์ ความงดงามของศิลปวัฒนธรรม และเผยแพร่วิถีชีวิตของคนไทยและส่งเสริมการท่องเที่ยวของประเทศเพื่อนำไปสู่การพัฒนาวัฒนธรรมเชิงเศรษฐกิจสร้างสรรค์ โดยส่งเสริมการนำทุนที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรมภูมิปัญญาไทยและภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการพัฒนานวัตกรรม เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มแก่การท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม สินค้าและบริการ บนฐานความรู้ความคิดสร้างสรรค์การอนุรักษ์และเผยแพร่มรดกภาพยนตร์ รวมถึงส่งเสริมการพัฒนาอุตสาหกรรมภาพยนตร์และวิดิทัศน์ให้เป็นเครื่องมือสำคัญในการส่งเสริมงานวัฒนธรรม เผยแพร่ภาพลักษณ์ความเป็นไทยและรายได้เข้าประเทศ (Veera Rojpojanarat, 2018)

บ้านแก่งปลาปก หมู่ 5 ตำบลชมเจริญ อำเภอปากชม จังหวัดเลย เป็นชุมชนเก่าแก่มีวัฒนธรรมพื้นบ้านและนิทานพื้นบ้านที่เล่าสืบทอดส่งผ่านกันมาจากรุ่นสู่รุ่น แต่ในปัจจุบันนิทานเหล่านี้ไม่ได้รับการสนใจ ไม่เป็นที่นิยมสำหรับเยาวชนคนรุ่นใหม่ในชุมชน พิธีกรรมดั้งเดิมของชุมชนได้หายไปจากชุมชน และถูกแทนที่ด้วยสื่อสมัยใหม่ โดยที่นิทานพื้นบ้านไม่ได้ถูกนำมาใช้ประโยชน์ไม่ได้นำมาใช้ในการประกอบอาชีพทางการเกษตรที่เน้นผลผลิตจำนวนมาก อีกทั้งลักษณะการดำรงชีวิตเปลี่ยนไปก่อให้เกิดค่านิยมบริโภคนิยม ทำให้คุณค่าของนิทานพื้นบ้านลดน้อยลงซึ่งอาจจะเสื่อมหายไปในที่สุด

จากที่กล่าวมาข้างต้นจะเห็นได้ว่า นิทานพื้นบ้านของบ้านแก่งปลาปกเป็นสิ่งที่มีความค่าควรอนุรักษ์ไว้ มิฉะนั้นในอนาคตอาจจะเสื่อมหายไปตามกาลเวลา ถ้าไม่มีกลวิธีหรือวิธีการในการอนุรักษ์จากการประชุมสมาชิกในชุมชนต้องการให้อนุรักษ์และถ่ายทอดนิทานพื้นบ้าน โดยการจัดทำเป็นสื่อที่ทันสมัยคือภาพยนตร์เชิงสร้างสรรค์ตามแนวทางที่สำนักงานคณะกรรมการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติกำหนดไว้ในกลุ่มสื่อสมัยใหม่ (Media) คือภาพยนตร์สั้นซึ่งการพัฒนานั้นใช้กระบวนการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในชุมชน ได้แก่สมาชิกในชุมชนบ้านแก่งปลาปกและผู้อาวุโสที่สามารถเล่านิทานพื้นบ้านได้ มีภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้องประกอบด้วยคณาจารย์และนักเรียนโรงเรียนบ้านแก่งปลาปก ผู้ใหญ่บ้าน กำนัน ผู้นำองค์กรเอกชน นายองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สมาชิกองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น นักพัฒนาชุมชน องค์กรไม่แสวงหาผลกำไร พัฒนาการด้านศิลปวัฒนธรรมในพื้นที่ในการพิจารณาเลือกนิทานพื้นบ้านที่เหมาะสมต่อการจัดทำเป็นภาพยนตร์สั้น การกำหนดเนื้อเรื่อง ตัวละคร รวมทั้งกระบวนการผลิตของภาพยนตร์ในทุกขั้นตอน ผลจากการพัฒนาสามารถใช้เป็นแนวทางในการอนุรักษ์นิทานพื้นบ้านที่มีคุณค่าให้ดำรงอยู่ ไม่สูญหายไปรวมทั้งเป็นการสร้างรายได้ให้กับชุมชนเพื่อสร้างรากฐานให้กับเศรษฐกิจประเทศต่อไป

การทบทวนวรรณกรรม

ความหมายของนิทานพื้นบ้าน

Phasuk Mutameta (1992) ได้ให้ความหมายของนิทานไว้ว่า นิทานคือเรื่องที่เล่าสืบทอดกันมาด้วยปากเปล่า ไม่ปรากฏชื่อผู้แต่ง นิทานเรื่องเดียวกันอาจมาจากต่างถิ่นกัน ศึกษาได้จากการใช้ภาษาเนื้อเรื่อง ค่านิยมและวัฒนธรรมดั้งเดิมที่ปรากฏอยู่ในนิทาน ส่วนตัวละครอาจจะมาจากชีวิตจริงหรือสมมติขึ้นก็ได้ เพื่อจะสรรเสริญพฤติกรรมหรือสร้างความขำขันให้เกิดขึ้นก็ได้เช่นกัน ผู้ฟังนิทานได้รับความบันเทิงเชิงสาระ ทำให้ได้ข้อคิด มุมมองของชีวิตในแง่ต่างๆ ไว้เป็นอุทาหรณ์สอนใจ

สำหรับลักษณะนิทานพื้นบ้านนั้น Kularb Mullikamas (2000) ได้ให้หลักสังเกตลักษณะของนิทานพื้นบ้านไว้ 3 ประการ คือ

1. นิทานพื้นบ้านเป็นเรื่องเล่าด้วยถ้อยคำธรรมดาเป็นร้อยแก้วไม่ใช่ร้อยกรอง
2. เล่าด้วยปากสืบทอดกันมานาน แต่ในระยะหลังเมื่อการเขียนเจริญขึ้นอาจเขียนบันทึกเป็นลายลักษณ์อักษรตามเค้าเรื่องที่เคยเล่าด้วยปาก
3. นิทานพื้นบ้านจะไม่ปรากฏผู้เล่าดั้งเดิมว่าเป็นใครอ้างกันแต่ว่าเป็นของเก่าฟังมาจากผู้เล่าซึ่งเป็นบุคคลสำคัญยิ่งในอดีต

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาประเภท ลักษณะและการใช้ประโยชน์ของนิทานพื้นบ้านในบ้านแก่งปลาปก หมู่ 5 ตำบลชมเจริญ อำเภopakขม จังหวัดเลย
2. เพื่อพัฒนาภาพยนตร์เชิงสร้างสรรค์จากนิทานพื้นบ้านบ้านแก่งปลาปก โดยกระบวนการมีส่วนร่วมของภาคีที่เกี่ยวข้อง

ประโยชน์ที่ได้รับ

ด้านนโยบาย

1. เพื่อนำผลการวิจัยที่ได้ไปใช้เป็นแนวทางในการทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจสร้างสรรค์จากนิทานพื้นบ้านของชุมชนในพื้นที่อื่นๆ ได้
2. เพื่อนำผลการวิจัยไปใช้เป็นส่วนหนึ่งในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์การพัฒนาเศรษฐกิจสร้างสรรค์เสนอเป็นนโยบายที่สอดคล้องกับสำนักงานคณะกรรมการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

ด้านการนำไปใช้

1. ผลจากการวิจัยทำให้เกิดองค์ความรู้เกี่ยวกับนิทานพื้นบ้าน บ้านแก่งปลาปก หมู่ 5 ตำบลชมเจริญ อำเภopakขม จังหวัดเลยที่กำลังจะสูญหายไป ซึ่งสามารถนำไปเป็นแนวทางการพัฒนาสำหรับชุมชนอื่นที่มีปัจจัยและทุนทางวัฒนธรรมที่ใกล้เคียงกันต่อไปได้
2. เพื่อนำผลการวิจัยไปใช้เป็นแนวทางในการอนุรักษ์ฟื้นฟูนิทานพื้นบ้านของชุมชนอื่นๆ ต่อไปได้

ด้านวิชาการ

1. ผลจากการวิจัยทำให้ได้ทราบองค์ความรู้ด้านนิทานพื้นบ้านบ้านแก่งปลาปก หมู่ 5 ตำบลชมเจริญ อำเภopakขม จังหวัดเลย ซึ่งเป็นพื้นที่ที่ยังไม่มีการเก็บข้อมูลในเรื่องนี้อย่างเป็นรูปธรรม ทั้งนี้ข้อมูลที่ได้จากการวิจัยสามารถนำไปต่อยอดเป็นข้อมูลพื้นฐานสำหรับงานวิจัยหรืองานวิชาการที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมชุมชนต่อไปได้
2. ผลจากการวิจัยทำให้ได้องค์ความรู้ด้านการพัฒนาเศรษฐกิจสร้างสรรค์จากนิทานพื้นบ้านบ้านแก่งปลาปก หมู่ 5 ตำบลชมเจริญ อำเภopakขม จังหวัดเลย ซึ่งสามารถนำไปเผยแพร่ตีพิมพ์ใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานทางวิชาการที่นำไปสู่ การศึกษาวิจัยเพิ่มเติมในประเด็นต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาด้านอื่นที่เหมาะสมกับบริบทและปัจจัยของจังหวัดเลยได้
3. ผลจากการวิจัยสามารถนำไปพัฒนาเป็นหลักสูตรท้องถิ่นได้

ขอบเขตของการวิจัย

ด้านเนื้อหา

1. ศึกษาประเภทลักษณะและการใช้ประโยชน์ของนิทานพื้นบ้านบ้านแก่งปลาปก หมู่ 5 ตำบลชมเจริญ อำเภopakขม จังหวัดเลย ที่สามารถนำไปพัฒนาเป็นภาพยนตร์สร้างสรรค์
2. การพัฒนาภาพยนตร์สร้างสรรค์จากนิทานพื้นบ้านบ้านแก่งปลาปก หมู่ 5 ตำบลชมเจริญ อำเภopakขม จังหวัดเลย โดยพัฒนาเป็นภาพยนตร์สั้นความยาว 40 นาที

ด้านพื้นที่

บ้านแก่งปลาปก หมู่ 5 ตำบลชมเจริญ อำเภอบางคนที จังหวัดเลย ประเทศไทย

ด้านกลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มเป้าหมายในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วยผู้นำชุมชน เจ้าอาวาส ชาวบ้านอาวุโส ผู้ใหญ่บ้าน ประชาชนชาวบ้าน ประชาชนในชุมชน ผู้ประกอบการร้านค้าในชุมชน ผู้อำนวยการ คณาจารย์ และผู้ปกครอง นักเรียนโรงเรียนบ้านแก่งปลาปก รวมทั้งภาคีที่เกี่ยวข้องได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญด้านภาพยนตร์จากคณะละคร มรดกใหม่สำนักศิลปะการละครเพื่อการพัฒนา ผู้นำองค์กรเอกชน นายองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตัวแทนรัฐวิสาหกิจ อนุนายกสมาคมพ่อค้าจังหวัดเลย เกษตรอำเภอบางคนที และที่ปรึกษาเจ้าคณะอำเภอบางคนที

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้รูปแบบการวิจัยและพัฒนา (Research and Development: R&D) โดยใช้การวิจัยเชิงคุณภาพ คือการสัมภาษณ์เชิงลึกการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) เทคนิคการประชุม เพื่อระดมความคิดและการสังเกตแบบมีส่วนร่วม

ขั้นตอนการวิจัย มีดังนี้

- **ขั้นตอนที่ 1** ศึกษาประเภท ลักษณะและการใช้ประโยชน์ของนิทานพื้นบ้านบ้านแก่งปลาปก หมู่ 5 ตำบลชมเจริญ อำเภอบางคนที จังหวัดเลย ซึ่งในขั้นตอนนี้ใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก เพื่อให้ทราบถึงองค์ความรู้ด้านนิทานพื้นบ้านที่มีอยู่ทั้งในอดีตที่ผ่านมาและที่ยังเป็นอยู่ในปัจจุบัน

- **ขั้นตอนที่ 2** การพัฒนาภาพยนตร์สร้างสรรค์จากนิทานพื้นบ้านบ้านแก่งปลาปก หมู่ 5 ตำบลชมเจริญ อำเภอบางคนที จังหวัดเลย ซึ่งในขั้นตอนนี้เป็นการหาแนวทางในการพัฒนาโดยใช้วิธีการจัดเวที ระดมความคิดเห็นของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกภาคส่วนประกอบด้วยผู้ใหญ่บ้าน กำนัน ผู้นำองค์กรเอกชน นายองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น คณาจารย์บ้านแก่งปลาปก ชาวบ้านอาวุโสชุมชนบ้านแก่งปลาปก ผู้เชี่ยวชาญจากคณะละครมรดกใหม่สำนักศิลปะการละครเพื่อการพัฒนาพาณิชย์จังหวัดเลยและการท่องเที่ยวจังหวัดเลยเพื่อกำหนดแนวทางการพัฒนาภาพยนตร์สร้างสรรค์ร่วมกัน

- **ขั้นตอนที่ 3** ลงมือปฏิบัติการสร้างภาพยนตร์สร้างสรรค์ในขั้นตอนนี้เป็นการวิจัยแบบปฏิบัติการ (Action Research) โดยการทดลองปฏิบัติที่ชุมชนบ้านแก่งปลาปก หมู่ 5 ตำบลชมเจริญ อำเภอบางคนที จังหวัดเลยซึ่งมีกิจกรรมดังนี้

- 3.1 ประชุมคณะทำงาน ซึ่งประกอบด้วยคณาจารย์บ้านแก่งปลาปก ชาวบ้านอาวุโส ชุมชนบ้านแก่งปลาปก พัฒนาการจากคณะละครมรดกใหม่สำนักศิลปะการละครเพื่อการพัฒนา ตัวแทนผู้ปกครอง นักเรียน และตัวแทนนักเรียนโรงเรียนบ้านแก่งปลาปก เพื่อวางแผนดำเนินกิจกรรมต่างๆ และกำหนดแผนปฏิบัติการ (Action Plan)

- 3.2 คัดเลือกกิจกรรมที่เหมาะสมที่ต้องดำเนินการก่อนหลังของชุมชนบ้านแก่งปลาปก

- 3.3 การลงมือปฏิบัติผลิตภาพยนตร์โดยดำเนินงานตามแผนปฏิบัติงาน และมีการแบ่งบทบาทหน้าที่ในแต่ละภารกิจอย่างชัดเจนตามกรอบความรับผิดชอบและกรอบของเวลาที่กำหนดโดยมีวิธีการดังนี้

- (1) คัดสรรนิทานพื้นบ้านที่เป็นเอกลักษณ์และมีความโดดเด่นของบ้านแก่งปลาปก โดยความเห็นชอบของผู้มีส่วนร่วมนำนิทานพื้นบ้านมาจัดทำเป็นบทภาพยนตร์

(2) กำหนดผู้แสดงที่คัดเลือกจากคนในชุมชน ออกแบบเครื่องแต่งกายให้เหมาะสมกับตัวละคร และเรื่องราว

(3) คัดเลือกสถานที่ถ่ายทำโดยใช้สถานที่จริงตามเรื่องในบ้านแก่งปลาปกเป็นสถานที่สำหรับการถ่ายทำ

(4) เริ่มขั้นตอนการถ่ายทำจนแล้วเสร็จ (Production Process)

(5) เริ่มขั้นตอนการตัดต่อ ลงเสียงประกอบภาพยนตร์ ลงเสียงดนตรีประกอบ ภาพยนตร์ ลงเสียงบรรยายประกอบภาพยนตร์

(6) ทดลองจัดฉายภาพยนตร์ในรูปแบบหนังกลางแปลงโดยจัดการฉายที่หมู่บ้านต่างๆ ในเขตอำเภอปากชม จังหวัดเลย ปทุมธานี และกรุงเทพมหานคร โดยไม่เก็บค่าเข้าชมแต่บริจาคแล้วแต่ความพอใจ

(7) ปรับปรุงแก้ไขภาพยนตร์

• **ขั้นตอนที่ 4** ประเมินผลความพึงพอใจของผู้ชมภาพยนตร์สร้างสรรค์ที่สร้างจากนิทานพื้นบ้านบ้านแก่งปลาปก หมู่ 5 ตำบลชมเจริญ อำเภอปากชม จังหวัดเลยโดยมีวิธีการสัมภาษณ์โดยใช้แบบสอบถาม

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ประเด็นการสัมภาษณ์เจาะลึก (In-depth Interview) เพื่อศึกษาดำเนินนิทานพื้นบ้านจากคำบอกเล่าของคนในชุมชนปัจจุบัน และตำนานประวัติศาสตร์ของบ้านแก่งปลาปกจากความทรงจำของผู้อาวุโสหมู่บ้านและเจ้าอาวาส

2. แนวคำถามสนทนากลุ่ม เพื่อศึกษาความต้องการว่าจะให้พัฒนาภาพยนตร์อย่างไร แนวไหนใครแสดงบ้าง

3. ประเด็นระดมความเห็นเพื่อการพัฒนาภาพยนตร์สร้างสรรค์จากนิทานพื้นบ้านบ้านแก่งปลาปก โดยมีผู้ร่วมระดมความเห็นประกอบด้วยผู้ใหญ่บ้าน กำนัน ผู้นำองค์กรเอกชน นายกองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น คณาจารย์บ้านแก่งปลาปก ชาวบ้านอาวุโสชุมชนบ้านแก่งปลาปก ผู้เชี่ยวชาญด้านภาพยนตร์จากคณะละครมรดกใหม่สำนักศิลปการละครเพื่อการพัฒนา ซึ่งเป็นพัฒนากรด้านศิลปวัฒนธรรมในพื้นที่พาณิชย์จังหวัดเลยและการท่องเที่ยวจังหวัดเลย

การตรวจสอบข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

วิธีการตรวจสอบข้อมูลเชิงคุณภาพโดยใช้เทคนิคสามเส้าซึ่งเป็นการตรวจสอบข้อมูลโดยการพิจารณาถึงเวลา สถานที่ บุคคล

วิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพโดยวิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) โดยวิเคราะห์ในเบื้องต้นไปพร้อมๆ กับการเก็บข้อมูลโดยในแต่ละครั้งที่เก็บข้อมูลจะบันทึกข้อมูลอย่างละเอียดแล้วนำมาจัดเป็นหมวดหมู่ แยกประเภท และวิเคราะห์ข้อมูลตามแนวคิดหรือทฤษฎีเพื่อหาข้อสรุปแล้วจึงนำเสนอรายงานผลการวิจัยแบบบรรยาย

ผลการวิจัย

ผลการศึกษาประเภท ลักษณะและการใช้ประโยชน์ของนิทานพื้นบ้านของบ้านแก่งปลาปก หมู่ 5 ตำบลชมเจริญ อำเภอปากชม จังหวัดเลย

จากการศึกษานิทานพื้นบ้านบ้านแก่งปลาพบว่า มีนิทานพื้นบ้านทั้งหมด 9 เรื่องโดยจำแนกประเภทนิทานพื้นบ้านตามวิธีการของ Tawat Punnotok (2006) ซึ่งในแต่ละเรื่องมีการนำไปใช้ประโยชน์ตามแนวคิดของ Wichian Ketprathum (1999) ดังนี้

1. **นิทานเรื่องเจ้าหญิงเวียงฟ้า** เป็นประเภทนิทานมหัศจรรย์ที่เล่าเรื่องเกินความจริง เป็นเรื่องเล่าตามจินตนาการที่ผู้เล่าสร้างขึ้นมา นิทานเรื่องนี้มีการนำไปใช้ประโยชน์ในด้านการศึกษาและเสริมสร้างจินตนาการ

2. **นิทานเรื่องผีท่าก้อม** เป็นประเภทนิทานวีรบุรุษผู้นำของสังคมมีโครงเรื่องตามแนวนิทานมหัศจรรย์ แต่ได้อ้างชื่อบุคคลในประวัติศาสตร์ บุคคลที่เป็นวีรบุรุษประจำชาติ หรือบุคคลสำคัญของเผ่าพันธุ์ นิทานเรื่องนี้มีการนำไปใช้ประโยชน์ด้านช่วยกระชับความสัมพันธ์ของครอบครัวและชุมชน และช่วยสะท้อนสภาพสังคมในอดีต

3. **นิทานเรื่องก้างปลาปก** เป็นประเภทนิทานประจำถิ่น ที่อธิบายความเป็นมาของท้องถิ่น แม้เรื่องราวจะเป็นแนวปาฏิหาริย์ แต่ปรากฏชื่อสถานที่ในท้องถิ่นจริง มีโบราณสถานจริง นิทานเรื่องนี้มีการนำไปใช้ประโยชน์ด้านการช่วยกระชับความสัมพันธ์ของชุมชนและครอบครัว และช่วยสะท้อนให้เห็นสภาพสังคมในอดีต

4. **นิทานเรื่องสี่สีลิ้ม** เป็นประเภทนิทานประจำถิ่นที่อธิบายความเป็นมาของท้องถิ่น แม้เรื่องราวจะเป็นแนวปาฏิหาริย์ แต่ปรากฏชื่อสถานที่ในท้องถิ่นจริง มีโบราณสถานจริง นิทานเรื่องนี้มีการนำไปใช้ประโยชน์ด้านความสนุกสนานเพลิดเพลินให้ข้อคิดและคติเตือนใจ และช่วยสะท้อนสภาพสังคม

5. **นิทานเรื่องนางเสือดตามพ่อ** เป็นประเภทนิทานอธิบายเหตุ ปรากฏการณ์ธรรมชาติ รูปลักษณ์ของสัตว์ รวมทั้งความเป็นมาของพิธีกรรมต่างๆ นิทานเรื่องนี้มีการนำไปใช้ประโยชน์ด้านการให้ข้อคิดและคติเตือนใจ และสะท้อนให้เห็นสภาพสังคมในอดีตด้านต่างๆ

6. **นิทานเรื่องสมบัติห้วยเอียน** เป็นประเภทนิทานเทพนิยายหรือนิทานเทพปกรณัมที่เล่าความเป็นมาของโลก การกำเนิดโลกและจักรวาล และสรรพสิ่งในโลก หรืออธิบายปรากฏการณ์ทางธรรมชาติที่อิงอยู่กับสิ่งศักดิ์สิทธิ์ นิทานเรื่องนี้มีการนำไปใช้ประโยชน์ด้านการให้การศึกษาและเสริมสร้างจินตนาการ ให้ข้อคิดและสติเตือนใจ และช่วยสะท้อนสภาพของสังคมในอดีตด้านต่างๆ

7. **นิทานเรื่องฝีกองกอยเลี้ยงลูก** เป็นประเภทนิทานสอนใจ นิทานคติธรรม ส่วนใหญ่เป็นเรื่องคุณธรรม ความกตัญญู ความซื่อสัตย์ของตัวเอง และชี้ให้เห็นถึงผลของการประกอบคุณงามความดีจะได้รับผลดีทั้งปัจจุบันและอนาคต นิทานเรื่องนี้มีการนำไปใช้ประโยชน์ด้านความสนุกสนานเพลิดเพลิน และให้ข้อคิดและคติเตือนใจ

8. **นิทานเรื่องพรานต่อนกินไก่** เป็นประเภทนิทานสอนใจ นิทานคติธรรม ส่วนใหญ่เป็นเรื่องคุณธรรม ความกตัญญู ความซื่อสัตย์ของตัวเอง และชี้ให้เห็นถึงผลของการประกอบคุณงามความดีจะได้รับผลดีทั้งปัจจุบันและอนาคต นิทานเรื่องนี้มีการนำไปใช้ประโยชน์ด้านการให้ข้อคิดและคติเตือนใจ และสะท้อนให้เห็นสภาพสังคมในอดีตด้านต่างๆ

9. **นิทานเรื่องเปรตวัดท่าสะอาด** เป็นประเภทนิทานมุขตลกโดยมุ่งให้ความขบขันแก่ผู้ฟัง มีการนำมุขตลกจากเรื่องราวต่างๆมาสอดแทรก นิทานเรื่องนี้มีการนำไปใช้ประโยชน์ด้านความเพลิดเพลิน ให้ข้อคิดและคติเตือนใจ และช่วยสะท้อนให้เห็นสภาพสังคมในอดีตด้านต่างๆ

ผลการพัฒนาภาพยนตร์สร้างสรรค์ โดยกระบวนการมีส่วนร่วมของภาคีที่เกี่ยวข้อง

การผลิตภาพยนตร์จากนิทานพื้นบ้านบ้านแก่งปลาปกเรื่องผีหม่นอัยปุ้ย โดยใช้ทีมเขียนบทภาพยนตร์ที่มีประสบการณ์ทั้งด้านการเขียนบทภาพยนตร์ประวัติศาสตร์ ด้านการท่องเที่ยว ด้านสยองขวัญระทึกขวัญและด้านเยาวชน ในส่วนของสถานที่ถ่ายทำที่ใช้พื้นที่จริงในบ้านแก่งปลาปกทั้งหมด โดยคัดเลือกสถานที่ถ่ายทำที่เหมาะสมกับเนื้อเรื่องและเป็นสถานที่ที่สวยงาม กระตุ้นความสนใจการท่องเที่ยวของผู้ชม คัดเลือกนักแสดงโดยใช้สมาชิกบ้านแก่งปลาปกและนักแสดงบางส่วนจากคณะละครมรดกใหม่ เมื่อพัฒนาภาพยนตร์เสร็จได้จัดฉายภาพยนตร์ในพื้นที่อำเภอปากชมเป็นหลัก และตามอำเภอต่างๆ ในจังหวัดเลย รวมทั้งจังหวัดอื่นที่สนใจ โดยให้มีการบริจาคสมทบทุนการเข้าชมตามความพอใจจากผู้ชมด้วยการตั้งกล่องสนับสนุน แต่ถ้าจัดฉายให้สถาบันการศึกษาไม่เก็บค่าสนับสนุน ทั้งนี้รายได้จากการฉายภาพยนตร์นำไปพัฒนาชมรมละครของโรงเรียนบ้านแก่งปลาปก เพื่อพัฒนาการสร้างละครให้เกิดผลงานใหม่สำหรับการพัฒนาสู่เศรษฐกิจสร้างสรรค์ต่อไป

การผลิตภาพยนตร์ มีรายละเอียดกิจกรรมดังนี้

1. การจัดทำบทภาพยนตร์ มี 3 ขั้นตอนดังนี้

- 1.1 การสร้างโครงเรื่อง
- 1.2 การสร้างตัวละคร
- 1.3 การสร้างบทภาพยนตร์

2. การผลิตภาพยนตร์ โดยใช้กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนจากชุมชนบ้านแก่งปลาปก หมู่บ้านใกล้เคียง รวมทั้งภาคีที่เกี่ยวข้อง โดยมีขั้นตอนการผลิตภาพยนตร์ 13 ขั้นตอนดังนี้

- 2.1 ออกแบบเครื่องแต่งกายตัวละคร
- 2.2 คัดเลือกนักแสดง
- 2.3 คัดเลือกสถานที่ถ่ายทำ
- 2.4 การถ่ายทำภาพยนตร์
- 2.5 ทำเพลงประกอบภาพยนตร์
- 2.6 ตัดต่อภาพยนตร์ในส่วนของ การตัดต่อภาพยนตร์นั้นใช้โปรแกรม Premier Pro Version Cs6

ใช้เทคนิคการตัดต่อแบบละครโทรทัศน์สามกล้องและแบบภาพยนตร์ที่ใช้วิธีเล่าเรื่องด้วยภาพ

- 2.7 การแก๊สภาพยนตร์
- 2.8 ทำเทคนิคภาพเคลื่อนไหวในฉากที่ 8 ของภาพยนตร์ โดยใช้โปรแกรม Illustrator และ

โปรแกรม Photoshop

- 2.9 คัดเลือกนักพากย์ภาพยนตร์
- 2.10 พากย์เสียงภาษาเลย
- 2.11 การทำดนตรีประกอบภาพยนตร์
- 2.12 ทดลองฉายภาพยนตร์
- 2.13 พัฒนาภาพยนตร์

หลังจากทดลองฉายพบว่าต้องแก๊สและปรับแสงให้มีความสว่างมากขึ้น ปรับเสียงตัวละครให้ชัดเจนขึ้น ลดเสียงดนตรีประกอบในบางช่วงลงภาพยนตร์เรื่องนี้ใช้เวลาฉายนาน 40 นาที

ภาพที่ 1 หน้าหลักของภาพยนตร์

ภาพที่ 2 บางส่วนจากภาพยนตร์

ผลลัพธ์ที่ได้จากรายได้ที่ได้รับจากการฉายภาพยนตร์ทั้ง 20 รอบเป็นจำนวน 5,270 บาท โดยให้มีการบริจาคสมทบทุนการเข้าชมตามความพอใจด้วยการตั้งกล่องสนับสนุน ผลลัพธ์ที่ได้นำไปพัฒนาชมรมละครของโรงเรียนบ้านแก่งปลาปก เพื่อพัฒนาการสร้างละครให้เกิดผลงานใหม่สำหรับการพัฒนาสู่เศรษฐกิจสร้างสรรค์

การอภิปรายผล

1. ผลการศึกษาประเภท ลักษณะและการใช้ประโยชน์ของนิทานพื้นบ้าน ดังต่อไปนี้

นิทานเรื่องเจ้าหญิงเวียงฟ้า

มีประโยชน์ด้านให้การศึกษาและเสริมสร้างจินตนาการให้เยาวชนได้เรียนรู้ประวัติศาสตร์และเห็นความเชื่อมโยงของอาณาจักรต่างๆที่ส่งต่อมาถึงบ้านแก่งปลาปกในปัจจุบันรวมทั้งช่วยเสริมสร้างจินตนาการให้กับเยาวชน ได้ฝึกคิด ฝึกเชื่อมโยงภาพในจินตนาการกับสถานที่จริงที่ตนเองอาศัยอยู่ ผลจากการศึกษาครั้งนี้สอดคล้องกับแนวคิดของ Wichian Ketprathum (1999) ที่กล่าวถึงประโยชน์ของนิทานพื้นบ้านว่า มีประโยชน์ในด้านการให้การศึกษา เสริมสร้างจินตนาการและให้ข้อคิดเตือนใจ และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ Virtue & Vogler (2008) ได้วิจัยเรื่องคุณค่าทางการศึกษาของวรรณคดีพื้นบ้านที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมในการเรียนการสอนสังคมศึกษา กรณีศึกษานิทานพื้นบ้านประเทศเดนมาร์กพบว่า นิทานพื้นบ้านช่วยสร้างจินตนาการให้นักเรียนเข้าใจลักษณะสังคมที่เป็นหัวใจสำคัญของวัฒนธรรม

นิทานเรื่องผีท่าก้อม

มีประโยชน์ด้านช่วยกระชับความสัมพันธ์ของครอบครัวและชุมชน เพราะได้ทำให้สมาชิกหมู่บ้าน ทั้งรุ่นเก่าและรุ่นใหม่ได้รับรู้ร่วมกันว่าครั้งหนึ่ง บรรพบุรุษได้ผ่านวิกฤติโรคระบาดจนต้องย้ายถิ่นอาศัยเป็น เวลาหลายปี พลัดพรากจากกันไปคนละทิศละทาง จนเมื่อโรคระบาดหายก็ยังกลับมาอยู่ร่วมกันได้อีกครั้ง ผลจากการศึกษาครั้งนี้สอดคล้องกับแนวคิดของ Kanjana Kaewthep (2006) ที่กล่าวว่า สื่อพื้นบ้าน ทำหน้าที่เป็นตัวประสานความสัมพันธ์ระหว่างคนกลุ่มต่างๆ และยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของ Kanoksak Thaneer (2013) เรื่องเล่าตลกกับการนำเสนอภาพอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมในวิถีทัศน์นิทานก้อม สำนวนอีสานที่พบว่า นิทานพื้นบ้านนั้นมีคุณค่าช่วยรักษาความสัมพันธ์และนำเสนออัตลักษณ์ของคนอีสาน ผ่านประเด็นเรื่องชาติพันธุ์

นิทานเรื่องก้างปลาปก

มีประโยชน์สองด้านคือด้านการช่วยกระชับความสัมพันธ์ของชุมชนและครอบครัว เพราะเมื่อรู้ที่มา ของท้องถิ่นตนก็จะทำให้เกิดความภาคภูมิใจ เกิดเป็นสำนึกร่วมกันทางประวัติศาสตร์ และด้านการช่วย สะท้อนให้เห็นสภาพสังคมในอดีตด้านต่างๆ โดยนำเสนอให้เห็นสภาพวิถีชีวิตในอดีตที่แหล่งน้ำถือเป็น สิ่งที่สำคัญของคนในหมู่บ้านที่ทุกคนต้องใช้อุปโภคบริโภค ผลจากการศึกษาครั้งนี้สอดคล้องกับแนวคิด ของ Tawat Punnotok (2006) ที่กล่าวว่านิทานพื้นบ้านนั้นมีคุณค่าช่วยรักษาพฤติกรรมร่วมของสังคมให้ เป็นไปตามแบบแผน รวมทั้งสร้างความรัก ความผูกพัน ความเข้าใจระหว่างเครือญาติอีกด้วย และยัง สอดคล้องกับผลการวิจัยของ Walirat Munturaj (2004) ได้วิจัยเรื่องการศึกษาวิเคราะห์นิทานพื้นบ้าน เขมรถิ่น ตำบลศรีสะเกษ อำเภوخุขันธ์ จังหวัดศรีสะเกษ ที่พบว่านิทานพื้นบ้านเขมรถิ่นศรีสะเกษ สะท้อน สภาพสังคมและสภาพวิถีชีวิตของชาวบ้านในตำบลศรีสะเกษได้เป็นอย่างดี

นิทานเรื่องเสือสำลีขี้ลิ้ม

ที่มีประโยชน์ด้านความสนุกสนานเพลิดเพลินเพราะเป็นเรื่องเล่าที่น่าติดตาม ตลกขบขัน และมีคุณค่า ด้านการให้ข้อคิดและคติสอน เพราะการลักขโมยนั้นผลสุดท้ายก็ถูกจับได้ และถูกสังคมตราหน้าว่าเป็นคน ขี้ขโมยเป็นโจร อีกทั้งยังมีประโยชน์ด้านที่ช่วยสะท้อนสภาพสังคม เพราะทำให้เห็นสภาพสังคมของบ้าน แก่งปลาปกในเรื่องการค้าขายกับคนต่างถิ่น ระบบปกครอง และเส้นทางการเดินทางอีกด้วย ผลจาก การศึกษาครั้งนี้สอดคล้องกับแนวคิดของ Kanjana Kaewthep (2006) ที่กล่าวว่า นิทานพื้นบ้านช่วย สร้างความตลกขบขัน ความบันเทิง ผ่อนคลายอารมณ์ และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ Kanyarat Vejchasat (1978) ได้วิจัยเรื่องการศึกษาเปรียบเทียบเรื่องศรีธนญชัยฉบับต่างๆ ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ พบว่า นิทานเรื่องศรีธนญชัยมีเนื้อหาสนุกสนาน ชวนติดตาม สามารถทำให้พ้นความจำเจในชีวิตได้ ลดความตึงเครียดเรื่องกฎเกณฑ์และระเบียบแบบแผนของสังคมได้อย่างดีและยังให้แง่คิดต่างๆ ซึ่งสามารถ มองลึกลงไปให้เห็นสภาพชีวิต ความเป็นอยู่ ขนบธรรมเนียมประเพณี กิริยามารยาท

นิทานเรื่องนางเสื้อมตามพ่อ

มีประโยชน์ด้านให้ข้อคิดและคติเตือนใจทั้งเรื่องการเข้าป่าที่เมื่อเข้าป่าแล้วต้องมีสติ ไม่เช่นนั้น อาจเกิดอันตรายขึ้นได้ ไม่ควรเชื่อคนง่าย ไม่ควรพูดในสิ่งที่ไม่ควรพูดโดยเฉพาะเมื่ออยู่ในป่าต้องไตร่ตรอง วิเคราะห์ให้รอบคอบ อีกทั้งนิทานเรื่องนี้ยังมีประโยชน์ด้านการสะท้อนให้เห็นสภาพสังคมสมัยก่อน ทั้งการเป็นพรานเข้าป่าล่าสัตว์หรือการค้างแรมบนห้างครั้งละหลายคืน ผลจากการศึกษาครั้งนี้สอดคล้อง

กับแนวคิดของ Manus Suksai (2001) ที่กล่าวว่านิทานพื้นบ้านมีคุณค่าในการอบรมสั่งสอน อาจเป็นการให้ความรู้ให้ข้อคิดคติเตือนใจให้แนวทางในการดำรงชีวิตให้มีความสุข และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ Jaruwat Chaonuam (2002) ได้วิจัยเรื่องนิทานพื้นเมืองลาวพบว่า นิทานพื้นบ้านนั้นถึงจะมีเนื้อหาที่ตลกขำขันบ้าง แต่ก็แฝงข้อคิดคติธรรมในการดำเนินชีวิตไว้ด้วย เช่น การพูดในสิ่งที่ไม่ควรพูด

นิทานเรื่องสมบัติห้วยเอียน

มีประโยชน์ด้านการให้การศึกษาและเสริมสร้างจินตนาการ เพราะสมาชิกในหมู่บ้านสามารถเรียนรู้และเชื่อมโยงประวัติศาสตร์เข้ากับเรื่องเล่าได้ รวมทั้งเป็นการอธิบายปรากฏการณ์ธรรมชาติที่ยึดโยงกับสิ่งศักดิ์สิทธิ์จึงสามารถสร้างภาพในความคิด เกิดเป็นมโนภาพและจินตภาพ อีกทั้งยังมีประโยชน์ด้านการให้ข้อคิดและสติเตือนใจว่าการเล่นการพนันนั้นเป็นสิ่งไม่ดี การไม่ตั้งใจเรียนจะนำความลำบากมาให้ในอนาคต นอกจากนี้ยังมีประโยชน์ในด้านการช่วยสะท้อนสภาพของสังคมในอดีตที่คนสมัยก่อนก็นิยมเล่นการพนัน อดายมุข และมีปัญหาไม่ต่างจากในสมัยนี้ ผลจากการศึกษาครั้งนี้สอดคล้องกับแนวคิดของ Kanjana Kaewthep (2006) ที่กล่าวว่านิทานพื้นบ้านมีหน้าที่ในการให้การศึกษาและให้แง่คิดคติเตือนใจ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ Usa Choibamroong (2007) เรื่องภูมิปัญญาชาวบ้านที่ปรากฏในวรรณกรรมท้องถิ่นภาคใต้ที่พบว่า ภูมิปัญญาด้านวรรณกรรมพื้นบ้านเป็นการเสนอภูมิปัญญาที่มุ่งให้มนุษย์ทำความดีมีความเมตตากรุณา มีสติการในดำเนินชีวิตให้รู้ผิดชอบชั่วดี โดยใช้ภูมิปัญญาเป็นกลวิธีการสั่งสอนดังนั้น ภูมิปัญญาจึงเป็นกระบวนการคิดในการสร้างแบบแผนการดำเนินชีวิต

นิทานเรื่องฝีกองกอยเลี้ยงลูก

มีประโยชน์ด้านความสนุกสนานเพลิดเพลิน และด้านการให้ข้อคิดและคติเตือนใจ เรื่องความสุจริต การไม่ลักทรัพย์ ไม่แย่งสมบัติของคนและผี รวมทั้งความรักแบบคู่ครอง เมื่อเป็นความรักแล้วทุกคนมีความรู้สึกผูกพันไม่ต่างกันทั้งผีและคน และด้านการช่วยกระชับความสัมพันธ์ของคนในครอบครัวและคนในชุมชนด้วย เพราะเด็กเมื่อได้ฟังนิทานแล้ว จะเกิดการเรียนรู้การยอมรับในพ่อแม่ของตน โดยเฉพาะครอบครัวที่มีความแตกต่างจากครอบครัวอื่นและเรียนรู้ที่จะรักและกตัญญูกับคนที่เลี้ยงตนแม้จะไม่ใช่พ่อแม่ที่แท้จริงก็ตาม โดยผลจากการศึกษาครั้งนี้สอดคล้องกับแนวคิดของ Manus Suksai (2001) ที่กล่าวว่าคุณค่าของนิทานพื้นบ้านมีในด้านการนำไปอบรมสั่งสอน อาจเป็นการให้ความรู้ ข้อคิด คติเตือนใจในแนวทางการดำรงชีวิตให้มีความสุข และสอดคล้องกับงานวิจัยของ Walirat Munturaj (2004) ได้วิจัยเรื่องการศึกษาวิเคราะห์นิทานพื้นบ้านเขมรถิ่นตำบลศรีสะเกษ อำเภوخุขันธุ์ จังหวัดศรีสะเกษ พบว่านิทานพื้นบ้านเขมรถิ่นศรีสะเกษสะท้อนให้เห็นวัฒนธรรมของชาวบ้านเขมรถิ่นศรีสะเกษ ความเชื่อ ค่านิยม และคติสอนใจ

นิทานเรื่องพรานต๋อนกินไก่

มีประโยชน์ในการให้ข้อคิดและคติเตือนใจ ทำให้รู้ว่าคำบอกเล่าของคนโบราณนั้นสอนในเรื่องความประมาทของคนที่เข้าไปในป่าทุกครั้งจึงห้ามประมาท คำสอนนี้ถูกถ่ายทอดกันมาเรื่อยๆ เป็นการเตือนลูกหลานให้เข้าใจและปฏิบัติตามคำสอนทุกครั้งเมื่อจะเข้าไป รวมทั้งการสอนให้รู้จักพูดจาสุภาพ มีความเคารพกับทุกสิ่งรอบตัว และยังมีประโยชน์ด้านการสะท้อนให้เห็นสภาพสังคมในยุคนั้นที่การเข้าป่าล่าสัตว์คืออาชีพหาเลี้ยงครอบครัวอย่างหนึ่ง ผลจากการศึกษาครั้งนี้สอดคล้องกับแนวคิดของ Pramul Pimsan (2002) ที่กล่าวว่านิทานมักเป็นเรื่องเตือนใจ เช่นเรื่องบุญบาป ทำดีได้ดี

ทำซ้ำได้ซ้ำ เป็นการส่งเสริมความเชื่อของชุมชน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ Virtue & Vogler (2008) ได้วิจัยเรื่องคุณค่าทางการศึกษาของวรรณคดีพื้นบ้านที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมในการเรียนการสอน สังคมศึกษา กรณีศึกษานิทานพื้นบ้านประเทศเดนมาร์กพบว่า นิทานพื้นบ้านสะท้อนถึงลักษณะสังคมที่เป็น หัวใจสำคัญของวัฒนธรรมเดนมาร์กใน 3 ลักษณะได้แก่ ลักษณะความเป็นมนุษยธรรม ความรู้สึกผิดชอบ ชั่วดี ลักษณะความคิดเกี่ยวกับความเท่าเทียม และ ลักษณะความคิดเกี่ยวกับการสูญเสียและการได้รับ

นิทานเรื่องเปรตวัดท่าสะอาด

มีประโยชน์ด้านความเพลิดเพลินเพราะมีมุขตลกขบขัน ให้ข้อคิดและคติเตือนใจ ให้รู้จักการรักษา ความสะอาด ความมีระเบียบ อีกทั้งการรักษาสัญญาอีกด้วย นอกจากนี้นิทานเรื่องนี้ยังมีคุณค่าด้าน ช่วยสะท้อนให้เห็นสภาพสังคมในอดีตที่บ้านแก่งปลาปกเกี่ยวกับการประกอบอาชีพค้าขายตลอดเวลา และสามารถอาศัยวัดเป็นที่พัก ผลจากการศึกษาครั้งนี้สอดคล้องกับแนวคิดของ Samlee Raksuthee (2007) ที่กล่าวว่านิทานพื้นบ้านทำให้ผู้ฟังเพลิดเพลินและขบขันได้หัวเราะไป เมื่อผู้เล่าและผู้ฟังสนุกสนาน จึงก่อให้เกิดความรู้สึกรักใคร่สามัคคีเป็นกันเอง และยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของ Kanyarat Vejchasat (1978) ได้วิจัยเรื่องการศึกษาเปรียบเทียบเรื่องศรีธนญชัยฉบับต่างๆ ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ พบว่านิทาน เรื่องศรีธนญชัยมีเนื้อหาสนุกสนาน ชวนติดตาม สามารถทำให้พ้นความจำเจในชีวิตได้ ลดความตึงเครียด เรื่องกฎเกณฑ์และระเบียบแบบแผนของสังคมได้อย่างดี และยังมีคุณค่าทางสติปัญญาให้แก่มุมมองต่างๆ ซึ่งสามารถมองลึกลงไปให้เห็นสภาพชีวิตความเป็นอยู่ ขนบธรรมเนียมประเพณี กิริยามารยาท

2. ผลการพัฒนาภาพยนตร์สร้างสรรค์โดยการผลิตภาพยนตร์เรื่องคือ ผีหมุ่นอัยปู้ โดยใช้ กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนบ้านแก่งปลาปก รวมทั้งภาคีที่เกี่ยวข้องในทุกขั้นตอนของการผลิต ภาพยนตร์ได้แก่ การออกแบบเครื่องแต่งกายตัวละคร การคัดเลือกนักแสดงจากคนในชุมชน การคัดเลือก สถานที่ถ่ายทำการถ่ายทำภาพยนตร์ ทำเพลงประกอบภาพยนตร์ การตัดต่อภาพยนตร์ การแก้ไขภาพยนตร์ การทำเทคนิคภาพเคลื่อนไหว การคัดเลือกนักพากย์ การพากย์เสียงภาษาเลย การทำดนตรีประกอบ และการทดลองฉายภาพยนตร์ ผลจากการศึกษาสอดคล้องกับแนวคิดของ Boonsong Nakphoo (2018) ที่มีประสบการณ์สร้างภาพยนตร์จากเรื่องราวของหมู่บ้านวังพิกุล อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก โดยกล่าวว่าการนำนิทานพื้นบ้านจากชุมชนมาผลิตเป็นสื่อใดก็ตาม ชุมชนสามารถมีส่วนร่วมได้ทุกขั้นตอนตาม ความสามารถของแต่ละคนมี นับว่าเป็นการแสดงออกถึงความมีส่วนร่วมในชุมชนและเป็นการพัฒนาทุกทาง วัฒนธรรมของตนอีกด้วย และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ Montira Tadaamnuaychai (2009) ที่ได้วิจัย เรื่อง สถานภาพความรู้เศรษฐกิจสร้างสรรค์ และศักยภาพของอุตสาหกรรมภาพยนตร์ไทยในการพัฒนา สู่อุตสาหกรรมสร้างสรรค์พบว่าวัฒนธรรมการมีส่วนร่วมทางวัฒนธรรมของคนในชุมชนและสังคมและการสร้าง เอกลักษณ์เฉพาะและดำรงรักษาไว้ซึ่งวัฒนธรรม เป็นองค์ประกอบพื้นฐานของเศรษฐกิจสร้างสรรค์ เนื่องจากวัฒนธรรมมีความสำคัญมากกว่าการเป็นเพียงสินค้าในการบริโภค สอดคล้องกับการวิจัยของ Phakhin Srimultri & Netirat Weeranakin (2016) ได้การพัฒนาภาพยนตร์สั้นโดยใช้แนวคิดสตอรี่ไลน์ สำหรับนำเสนอคำนิยม 12 ประการ ผ่านวิถีชีวิตชุมชนผลการพัฒนาและประเมินคุณภาพสื่อ ซึ่งประยุกต์ใช้ หลักการออกแบบของ ADDIE Model โดยดำเนินการออกแบบ เนื้อเรื่องและสร้างสื่อภาพยนตร์สั้นคำนิยม 12 ประการผ่านวิถีชีวิตชุมชน

ข้อเสนอแนะ

ข้อค้นพบจากการวิจัยในครั้งนี้จะเป็นพื้นฐานสำคัญนำไปสู่ข้อเสนอแนะต่างๆ ดังนี้

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

จากข้อค้นพบด้านภาพยนตร์ชี้ให้เห็นว่า การฉายภาพยนตร์กลางแปลงนั้นยังเป็นที่สนใจสำหรับผู้ใหญ่ และเป็นเรื่องใหม่สำหรับเยาวชน โดยเฉพาะการนำนิทานพื้นบ้านมาทำเป็นภาพยนตร์ คนในชุมชนผู้เป็นเจ้าของเรื่องราวจะให้ความสนใจจึงควรนโยบายในการส่งเสริมการฉายหนังกลางแปลงโดยสร้างภาพยนตร์ขึ้นมาใหม่จากนิทานพื้นบ้านของแต่ละชุมชน

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ

1. ผลการศึกษาทำให้ได้ทราบว่านิทานพื้นบ้านยังมีคุณค่า ดังนั้นควรใช้เป็นแนวทางปฏิบัติในการส่งเสริมให้มีการสร้างภาพยนตร์จากนิทานพื้นบ้านในพื้นที่อื่นๆ
2. ผลการศึกษาทำให้ได้ทราบแนวทางในการพัฒนาภาพยนตร์สร้างสรรค์จากนิทานพื้นบ้านสามารถเป็นแนวทางในการขยายผลไปสร้างภาพยนตร์สร้างสรรค์ในชุมชนอื่นๆต่อไปได้

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยขั้นต่อไป

1. ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับการสร้างภาพยนตร์สร้างสรรค์จากนิทานพื้นบ้านในพื้นที่อื่นๆ
2. ควรมีการนำนิทานพื้นบ้านมาพัฒนาเป็นสื่อสร้างสรรค์ประเภทอื่นๆ

References

- Boonsong Nakphoo. (2018). **The Truth in Countryside and His Frustration**. Retrieved from <http://themomentum.co/boonsong-nakphoo-interview>
- Dara Ratchaniwat. (2005). **Introduction to Film**. Bangkok: Ramkhamhaeng University Press.
- Jaruwan Chaonuam. (2002). **Lao Folk Tales: Characteristics and Relationship with Society**. Bangkok: Chula Press.
- Kanjana Kaewthep. (2006). **Science of Media and Cultural Studies**. Bangkok: Edison Press Products.
- Kanoksak Thanee. (2013). **Funny Story with Presentation of Cultural Identity in Fairy Tale**. Master's Thesis. Faculty of Education, Mahasarakham University.
- Kanyarat Vejchasat. (1978). **A Comparative Study of the Various Versions of Srithanonchai in Southeast Asia**. Graduate School, Chulalongkorn University.
- Kularb Mullikamas. (2000). Native Tales. *Institute of Culture and Arts Journal*, 1(2), 5–12.
- Manus Suksai. (2001). **Folk Tales**. Ubon Ratchathani: Non-formal Education Center.
- Montira Tadaamnuychai. (2009). **Knowledge, Creative Economy and the Potential of Thai Film Industry to Develop into A Creative Economy**. Ph.D. Thesis. Faculty of Communication Arts, Chulalongkorn University.

- Phakhin Srimultri & Netirat Weeranakin. (2016). Short Film Development Based on Storyline Method for Presenting “The 12 Values Passes Through A Community Lifestyle. *Journal of Research and Development, Buriram Rajabhat University*, 11(2), 47–56.
- Phasuk Mutameta. (1992). **Folklore and Quality of Life Development**. Bangkok: Odeon Store.
- Pramul Pimsan. (2002). **Language and Literature E-San**. Khon Kaen.
- Samlee Raksuthee. (2007). **Pa Ya: The Philosophy of E-San People Life**. Bangkok: Pattanasuksa.
- Tawat Punnotok. (2006). **Folk Tales**. Bangkok: Aksorn Charoentat.
- Usa Choibamroong. (2007). **A Study of Local Wisdom in Southern Thailand Literature**. Master’s Thesis. Faculty of Arts, Srinakharinwirot University.
- Veera Rojpojanarat. (2018). **Policy of Cultural Promotion**. Bangkok: Ministry of Culture.
- Virtue, D. C. & Vogler, K. E. (2008). The Pedagogical Value of Folk Literature as A Cultural Resource for Social Studies Instruction: An Analysis of Folktales from Denmark. *Journal of Social Studies Research*, 32(1), 28–39.
- Walirat Munturaj. (2004). **An Analysis of Khmer Folktales of Sri Sa-At Sub-District, Khukhan District, Si Sa Ket Province**. Graduate School, Silpakorn University.
- Wichian Ketprathum. (1999). **Folk Tales for Children and Youth**. Bangkok: Pattanasuksa.